

СЕСВЛТ

Портреты великих
учёных биологов

1937

1926
196 а/х

И. И. Мейер

КИЕВСКИЙ

ГОРОДСКОЙ БАНК

ТЕЛЕФОНЫ:

Пред. Правления 3—90

Зам. Председат. 6—20

Секрет. Правл. 40—27

Главн. бухгал. 19—03

БАНК ПРОИЗВОДИТ ВСЕ РАЗРЕШЕННЫЕ

:: :: :: УСТАВОМ ОПЕРАЦИИ :: :: ::

ПРИЙМАЮТ ПЕРЕДПЛАТУ

На двохтижневий кооперативний літературно-мистецький та популярно-науковий журнал

НОВУ ГРОМАДУ

..... КИЇВСЬКЕ ТОВАРИСТВО
СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОГО КРЕДИТУ

„СЕЛЬБАНК“

Київ, вул. Воровського (б. Хрещатик), 8-а.

ВИДАЄ ПОЗИЧКИ

короткотермінові **до одного року** та довготермінові — **до п'яти років** через оснівні сільсько-господарсько-кредитові товариства окремим селянам—членам цих товариств, сільсько-господарським колективам, спеціальним сільсько-господарським товариствам, земгромадам, Т. В. Д. та іншим кооперативним і громадським організаціям. Кооперативні союзи та державні установи, що зв'язані з сільським господарством, кредитуються безпосередньо в Сельбанкові.

СЕЛЬБАНК ПРИЙМАЄ ВКЛАДКИ

на строк, умовні, до вимоги та на біжучий рахунок, на суму від одного карб.

ПРОВАДИТЬ

переказові, інкасові, комісові та інші банкові операції.

Має кореспондентів у всіх значних містах СРСР.

ВИЙШЛО ПЕРШЕ ЧИСЛО ЖУРНАЛУ

СІЛЬСЬКИЙ ТЕАТР

ПРИЙМАЮТЬ ПЕРЕДПЛАТУ

На двохтижневий кооперативний
літературно-мистецький та
популярно-науковий журнал

„НОВУ ГРОМАДУ“

(Видає Всеукраїнська книготорговельна та видавнича спілка
„Книгоспілка“, за відповідальною редакцією А. Е. Геттлера,
при найближчій участі Е. П. Варавва та В. М. Радлова).

НОВА ГРОМАДА

Найдешевший на Україні популярний журнал для села
Обслуговує всю, як є, кооперацію силою добрих порад
В кожній книжці журналу—свіжа літературна новина
Автори журналу ступають у такт із сучасним життям
Головну увагу все зверта на сільське господарство
Радить,—обстоює в коопроботі громадський характер
Обмірковує, як збутись приватно-господарських послуг
Містить силу ілюстрацій буднів нашого нового села
Акуратно нотує всі нові здобутки науки та знання
Доглядає, щоб не марно тратилось кооперативне добро
Адресу „Нової Громади“ хай знає кожний громадянин

НОВА ГРОМАДА

Харків, Горяїновський пр., № 2.

НА ЦІЛИЙ РІК (24 №№ багато-ілюстров. журналу по
32 стор. велик. форм.) 5 крб. На півроку (12 №№)
2 крб. 75 коп. На 3 місяці (6 №№) 1 крб. 50 коп.

За 7 крб. на рік кожний передплатник одержує 24 №№
„Нової Громади“ й на 3 крб. книжок на власний вибір,
із каталогів Книгоспілки, що їх буде розіслано всім
передплатникам БЕЗПЛАТНО.

переказові, інкасові, комісові та інші
банкові операції.

Має кореспондентів у всіх значних містах СРСР.

ВИЙШЛО ПЕРШЕ ЧИСЛО ЖУРНАЛУ

„СІЛЬСЬКИЙ ТЕАТР“

Місячник відділу мистецтв УПО, присвя-
чений виключно художній роботі на селі.
Журнал містить матеріали до роботи
драматичних, хорових і інших художніх
гуртків, сельбудів та хат-читалень.
**П'єси, інсценівки, живі газети,
ноти, фейлетони, вірші і т. инш.**
а також вказівки з методики та
техніки сільського мистецтва.

У ПЕРШОМУ № П'ЄСА на 4 ДІЙ
М. КРАВЧЕНКА та Я. МОГИЛИ

„ПЕРШІ ХОРОБРІ“

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЮТЬ УПОВНОВАЖЕНІ,
КОНТОРИ ТА ФІЛІЯЛИ ВИДАВНИЦТВА

„РАДЯНСЬКЕ СЕЛО“. Головна контора В-ва „Радян-
ське Село“ Харків Пушкінська вул. № 24

Цена окремого номера 30 коп.

ВСЕСВІТ

ШУМСЬКОГО О.
КАСЯНЕНКА Е.

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

№ 6 (29) 1 квітня 1926 р.
Рів видання II-й.

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

Харків, вул. Лібкнехта, № 11.
Тел. № 34-76.

НАРОДНИЙ АРТИСТ І. І. КОЧУГУРА-КУЧЕРЕНКО

1878 року в с. Мурафі на Богодухівщині, в бідній родині кріпака, народився відомий кобзар-співець І. І. Кочугура-Кучеренко. Тяжка доля зустріла його з перших років життя. На третьому році, через недогляд — де ж пак було доглядати дитину, коли батьки світу не бачили за роботою, — майбутній кобзар втрачає одне око, а на 16-му році, по закінченні сільської школи, те ж лихо спіткає й друге око. Молодий 16-ти річний хлопець, — сліпий.

Ще змалку хлопець цікавився музикою, сам майструє інструменти та грає на них, зацікавлений співами старців на селі, йде вчитись кобзарського мистецтва у старого майстра з с. Майдана, далі в Павла Гащенка. В роки потім мандрує хлопець-кобзар по селах Катеринославщини, Харківщини, Полтавщини, Лаври та Чорномор'я.

В 1902 році вчені люде зацікавлені старим кобзарським мистецтвом і на першому Всеукраїнському археологічному з'їзді в Харкові, серед 12 ліво-українських кобзарів, що заходами професорів Сумцова та Багалія і пана Хоткевича змогли висту-

кооперацію, за що його ледве не побили попи та торговці. Року 1918, разом з артистом Цимбалом, кобзар подорожує по селах Полтавщини; року 19—20 від відділу Наросвіти він кобзарює по школах Богодухівщини — і знов лекції, доповіді, реферати про походження народної творчості, про пісню, про кобзарів. Року 19 за два місяці до приходу на Україну Радвлади, в хаті кобзаря організується підпільний повітовий ревком.

Заходами кобзаря засновується земельний колектив ім. т. Мануїльського.

Репертуар кобзаря надзвичайно багатий: тут і історичні пісні, і сумні побутові, чумацькі, гумористичні, а всього понад 100 пісень, при чому кобзар не тільки співає, але й сам складає нові пісні та додає до старих пісень нові варіанти. Головніші пісні, в його репертуарі: „На смерть Хмельницького“, „Дума про Морозенка“, „Невільницький плач“, „Буря на Чорному морі“, „Літа орел“, „Максим-козак Залізняка“, „Руйнування Січі Катериною“, „Ой, не п'ються пива-меди“, „На високий дуже кручі“ (на смерть

М. Л-ий

ВЕРБЛЮД

СЕКРЕТАР газети „Червона Сопілка“ Грищенко, зібравшись іти до редакції, рішив узяти грошей на візника так, щоб не почула Муся. З портфелем уже в руках він озирнувся на двері до другого покою й тихенько поліз у шухлядку. Але лише дзенькнула під пальцями срібна монета з молотобойцем, на місці колишнього орла, як з другої кімнати, почувся хриплий голос:

— А що ти береш?

Грищенко від несподіванки здригнувся, нервово поправив комір сорочки-апаш і, прислухаючись до дверей, відповів:

— Як що?! Гроші на візника.

— Чую, що гроші, не тронь.

— Муся...

— Не тронь ні копійки..

— Муся...

Під грузкою ходою зарипів паркет і на дверях з'явилася роспливчата, як туманний ранок, його дружина.

— Без тебе знаю,—сказала вона,—що я Муся, а грошей все таки не тронь.

— Муся, я сьогодні візьму аванс, а зараз мені лише на візника.

— І мені треба, літо вже проходить.

Грищенко нервово забрязкотів сріблом:

— Ти знову за своє. Ну, слухай, Муся,—він зробив запас повітря й перейшов на щирий тон:—ну, на чорта тобі те варення. Зараз же двадцять п'ятий рік і заводити тепер кухню, баклажани, це ж у меншій мірі—міщанство, розумієш?

Лекція про міщанство, прочитана секретарем „Червоної Сопілки“, безумовно зробила на його дружину вражіння. Вона зворушено підійшла до шухлядки засунула її назад і сказала:

— Геть до біса. Розумієш! Якби я мала свої садки то й не витрачала б оце грошей.

Мароканська дівчина — єврейка.

Фейлетон був передумовою до авансу також, як і а

— Чую, що грошей не тронь.
— Муся...
— Не тронь ні копійки..
— Муся...

Під грузкою ходою зарипів паркет і на дверях з'явилася роспливчаста, як туманний ранок, його дружина.

— Без тебе знаю,—сказала вона,—що я Муся, а грошей все таки не тронь.

— Муся, я сьогодні візьму аванс, а зараз мені лише на візника.

— І мені треба, літо вже проходить.

Грищенко нервово забрязкотів сріблом:

— Ти знову за своє. Ну, слухай, Муся,—він зробив запас повітря й перейшов на ширий тон:—ну, на чорта тобі те варення. Зараз же двадцять п'ятий рік і заводити тепер кухню, баклажани, це ж у меншій мірі—міщанство, розумієш?

Лекція про міщанство, прочитана секретарем „Червоної Сопілки“, безумовно зробила на його дружину вражіння. Вона зворушено підійшла до шухлядки засунула її назад і сказала:

— Геть до біса. Розумієш! Якби я мала свої садки то й не витрачала б оце грошей.

— Обіцяли ж привезти.

— От тоді й одержиш на візника, а зараз доки не дістанеш авансу ходи пішки. Ну, тобі час уже, адью.....

Не звертаючи уваги на досить виразну гримасу Грищенка, вона все таки поцілувала його з темпераментом дами другої молодости, примусила проробити теж саме й навпаки і виштовхала за двері. Але двері за ним, як думав Грищенко, не зачинились. Муся виждала доки він збіг униз і через балаяси крикнула:

— Значить ти аванс сьогодні дістанеш?

Щоб Грищенко не подумав, що це лише запитання, Муся додала:

— Так я тоді зайду до тебе о третій годині обов'язково.

Грищенко крикнув: „гарзд“ і гримнув дверима.

Опинившись на вулиці, він хоч і не погоджувався з висновками своєї дружини, але був почасти й задоволеним, бо йдучи до редакції пішки, він мав більше часу, щоб спокійно обміркувати, яку роль відіграє аванс у родинному щасті і як його добути сьогодні...

* * *

Сидючи вже в редакції й розбираючи ранкову пошту, Грищенко надивав листівку на своє ім'я. Ініціалів на листівці не було, а лише напівграмотним почерком, після адреси редакції, було написано:—„Получить Грищенкові“.

Листівка починалась словами: „Дорогий наш син Митя“...

По-перше, він був не Митя, а Павло Йванович, а по-друге—батьків його давно розстріляли деникинці. Згадавши, що крім нього в редакції було ще де-кілька Грищенко, він сунув листівку назад до пошти.

Коли пошта була розмічена і з кур'єром відіслана по відділах, Грищенко запалив англійську люльку і з полегкістю зідхнув. „Тепер можна подумати й про фейлетон“.

Мароканська дівчина—єврейка.

Фейлетон був передумовою до авансу також, як і передумовою до фейлетону. Він писав їх завжди зранку, в редакції ще приємно виблискувала, як касирша в цуговка підлога, меблі урочисто стояли на своїх місцях, папери спокійно лежали на столі і жадного недокурка не стирив в зовсім не для того призначеному місці бронзової статуї богині Діяни.

Приблизно, біля дванадцятої години картина різко відмінялась: редакція, як із рясного рогу, наповнювалась людиною різної формації, віку й масти.

З їхньою появою меблі, мов росіяни, спасаючись у 12-й від татарської нацменшости, в безтямі розбігались від столів у різних напрямках, і тяжко рипіли під важкими тисинами з легкою славою. Блискуча підлога, як ясні дні в-осени, хвилювалась під товстим шаром порошу, а папери на столі секретаря зазнавали кульбиту і переживали відміну у всіх, площинах.

Вся енергія секретаря редакції в такий час тратилася на безкінечне повторювання:—Браття писателі.., слухайте! Сідайте бо на дописи: людина, можна сказати, кров'ю писав, а кашкет мій теж не для того, щоб об нього гасити цигарки.

Коли тихі розмови починали вже глушити рявкання паперів, які долітали з вулиці, тоді секретар вживав останній спосіб:

— Товариші мої любі, позичте мені грошей.

Після цього, в кімнаті залишались одні лиш хмари густи диму і на короткий час залягала тиша.

Знаючи таку долю редакцій, Грищенко, не гаючи часу, хилився на спинку крісла, вперся коліньми в критий сукном стіл і почав, ростираючи лоба, обдумувати фейлетон. Масаж лобу був самим старанним і „вічне перо“ вже закреслювало заголовок, а під ним все таки й досі залишався білий простір паперу.

Він ще раз згадав, що фейлетон є передумова авансу, чим більше набувався час, тим менше залишилося в годині

потрібних думок. Грищенко, знав що, коли за півгодини він не почне писати, буде вже біля дванадцятої і тоді він уже сьогодні нічого не напише, тоді він сьогодні не буде мати виступу, тоді Муся буде лаяти його „партійним барахлом“ і на цьому йому піде позичати по двору гроші на хліб.

Страх, мабуть, перед такою багатою на наслідки перспективою заставив нарешті хутко забігати перо по блоку ноту.

Коли було написано на блок-ноті, щось біля десяти рядків, до кабінету знов зайшов кур'єр і з дитячою радістю, в якій відчувався запах вишневих садків, заявив:

— Нам, тов. секретар, ягід принесли.

Товариш секретар скинув на хлопця очі. На мент він подивився йому за Мусю і Грищенко здивовано запитав:

— Ягоди?

— Ягоди ж, оті, що вишні.

— Що значить ягоди? Відкіля ягоди?

— Я не знаю. Приніс якийсь хлопець цілу скриньку, ох і довір... Й каже: „це передайте тов. Грищенкові...“

Грищенко заблимав, як півень крилами, щось пригадав і раптом розвіднився з обличчя.

— Для мене, кажеш... так, так, це з села передали...

— Такий високий хлопець?

— Ага, рудий.

— Ну, так то мій браток. Дивись бо, який молодчина, й до мене не зайшов. А де ягоди?

— Унизу стоять.

— Ага, так, так. Нехай же я їх потім заберу.

— Треба зараз забрати, бо вони течуть, як наші баки для води, і всю підлогу внизу запаскудили.

— Зараз, кажеш, а може передишку зробимо, доки я фейлетона допишу?

— Так швайцар кричить на весь дім.

— Гм, кричить, кажеш? — бодай же його трясця забрала.

І роздратовано кинувши на блок-нот перо, Грищенко побіг по східцях.

У вестибюлі, ніби в калюжі крові, стояла величезна скринька, повна притовчених ягід. Швайцар, забачивши Грищенка, відійшов від скриньки і, витираючи об штани зачервоні пальці, безапеляційно заявив:

— Зараз же, товаришу, заберіть оцю хрукту, а то комендант це заб'єжить, то вони аж на плітуарі опиняться.

Грищенко хотів удатись на хитрощі, й смиренным голосом запитав:

— А добрі ягоди?

— Але Савельович був невідкупним.

— Хоч би й ще солодчі були, а пачкати здесь ніякій хрукті не дозволяється.

І на доказ виплюнув із рота на підлогу останні кісточки із ягід. Грищенкові залишалось лише негайно цю „хрукту“ транспортувати до Мусі, яка буде з неї на багацько більше задоволена, аніж швайцар Савельович.

За вісімдесят копійок, які Грищенко тут же позичив у Савельовича візник погодився теж з цим висновком, і коли скринька була стягнута на дροжки, поволик її й секретаря по головній вулиці.

* * *

Повернувши за четверть години з головної вулиці на сумежну, візник зупинився біля третього дому у першому кварталі.

Грищенко забачивши у вікні свою Мусю і, знаючи яким це буде сюрпризом для неї, весело закивав головою.

Вікно розчинилося і Муся з „Вечірнею Мухом“ в руках, зовсім без приємності в голосі, крикнула на вулицю.

— Чого це тебе принесло?

— Ягоди, Муся, привіз, весело стрибаючи на панель відповів Грищенко.

На хвилину спалахнувши задоволенням обличчя Мусі знову насупилося.

— Ти б до неї ж і віз, а дім на що тобі?

Грищенко не дочув і також весело, стягши скриньку на землю, знов гукнув до Мусі:

— Вийди ж, моя люба, та допоможи мені: тут же їх навіть на метричну вагу і то буде пудів зо три.

Доки на вулицю вийшла в стоптаних капцях Муся—Грищенко встиг згадати й про недокінченого фейлетона, встиг роздивитись і на потовчені ягоди, які під шаром порошу більше скидались на забраковане м'ясо, і на розчавлену скриньку, в якій мабуть, уже не вистачить сил цілою підняти до його квартири. І це заставило його звернутись уже до Мусі без всякої поспішки.

— Ну чого ти там мнихаєшся?

— А тобі, мабуть, не терпиться?

— Звичайно, що не терпиться, бери за той бік, та обережно.

Муся глянула на потовчені ягоди і вже зашипіла, як на сковородці:

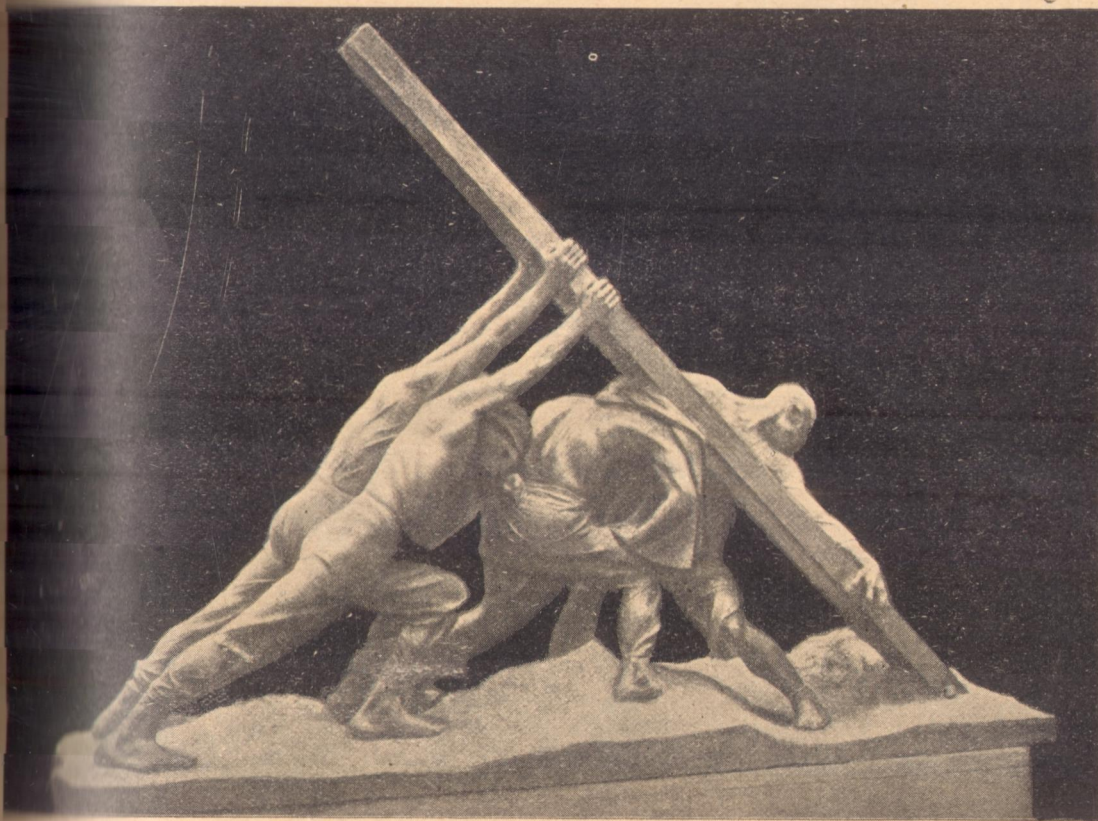
— На якого біса здався мені оцей гній?... Куди я його буду нести?

— Як, куди? До хати. Ну, берись же, не затримуй мене.

— Встигнеш, ще побачитись, гидота.

Останні слова були сказані вже біля дверей квартири на другому поверсі. У Грищенка блимнула злякана думка: „невже дізналась?.. Ні — дурниця“ і він кинувши

унизу стоять.
 Ага, так, так. Нехай же я їх потім заберу.
 Треба зараз забрати, бо вони течуть, як наші баки для води, і всю підлогу внизу запаскудили.
 Зараз, кажеш, а може передишку зробимо, доки я фейлетона допишу?
 Так швайцар кричить на весь дім.
 Гм, кричить, кажеш? — бодай же його трясця забрала.
 Роздратовано кинувши на блок-нот перо, Грищенко пішов по східцях.
 У вестибюлі, ніби в калюжі крові, стояла величезна скринька, повна притовчених ягід. Швайцар, забачивши Грищенка, відійшов від скриньки і, витираючи об штани зачервлені пальці, безапеляційно заявив:
 Зараз же, товаришу, заберіть оцю хрукту, а то комендант набіжить, то вони аж на плітуарі опиняться.
 Грищенко хотів удатись на хитрощі, й смиренным голосом запитав:
 А добрі ягоди?
 Але Савельович був невідкупним.

Робітники. Скульптура Артура Дацці.

— Вийди ж, моя люба, та поглянь на метричну вагу і то буде пудів зо три.
 Доки на вулицю вийшла в стоптаних капцях Муся—Грищенко встиг згадати й про недокінченого фейлетона, встиг роздивитись і на потовчені ягоди, які під шаром порошу більше скидались на забраковане м'ясо, і на розчавлену скриньку, в якій мабуть, уже не вистачить сил цілою піднятись до його квартирі. І це заставило його звернутись уже до Мусі без всякої посмішки.
 — Ну чого ти там мнихаєшся?
 — А тобі, мабуть, не терпиться?
 — Звичайно, що не терпиться, бери за той бік, та обережно.
 Муся глянула на потовчені ягоди і вже зашипіла, як на сковородці:
 — На якого біса здався мені оцей гній?... Куди я його буду нести?
 — Як, куди? До хати. Ну, берись же, не затримуй мене.
 — Встигнеш, ще побачитись, гідота.
 Останні слова були сказані вже біля дверей квартири на другому поверсі. У Грищенка блимнула злякана думка: „невже дізналась?. Ні — дурниця“ і він кинувши скриньку вставився на Мусю:
 — Тебе що, гедзь укусив, чи муха це-це?
 — Ти краще пригадай, хто тебе вкусив учора ввечері. Ще й бреше: — „Я в редакції був, так стомився“... — „Поневолі стомишся, бігаючи за проститутками... Сволоч“.
 Що його дружина ніколи не слабувала на тактовність, Грищенко знав, але ж за те, що він кинув фейлетона, перся через все місто чуть не верхи на скриньці зустрічати його такою фурією, це було вже не то що чорною, а навіть брудною невдячністю. Знизивши плечима і ледве стримуючись він уже й сам крикнув:
 — Ми довго ще будемо отут стирачити? Тягни до хати.
 — До неї й тягни їх, а мені цього сміття не потрібно.
 На слові „до неї“ робився досить зрозумілий наголос.
 Грищенко, нарешті, затрусився як солома на соломотрясі і вже й сам зашипів:
 — Ну так до чорта їх, як що не хочеш до хати.
 І разом з цим зі всієї мочи вдарив ногою по скриньці.
 Ягоди чвиркнули, як кров із під влучно кинутої бомби і, підстрибуючи, немов мо-

Тов. М. Кулін (драматург, автор «97») від імени Вільної Академії пролетарської літератури вітає відкриття пам'ятника Т. Г. Шевченка в Полтаві.

хались які небудь червоні, як ягоди губи, він сердито стріляв очима й думав собі: „Теж, мабуть, про варення думає“.

На головній вулиці, обминаючи молодих (з ласки Теже) дам в коротких спідничках „мужчинам ніколи“, він почув своє прізвище:

— Оце вам, душечка, і той Грищенко, ви гляньте й сліди остались...

Він озирнувся, але дами раптом відвернулись і почали уважно читати на афіші „літнього саду“ про нову оперету „Чарлі“. Грищенко думав про сера Чемберлена і ще більше прискорював ходу, але за де-кілька кроків почулось за спиною знову його ім'я. Тепер вже говорив до дами, якийсь вусатий кооператор із жовтою стрічкою і в черевичках „джімі“.

— А його таки здорово коопернули — он гляньте на костюм...

тоциклет, застрибали обганяючи скриньку, вниз по східцях.

Муся забризкала вишневим соком, істерично крикнула „ідіот“... і хряснула дверима. Роздратований Грищенко, як еспанський бик, чавлючи ягоди, вистрибнув на вулицю.

* * *

До редакції він знову пішов пішки. Щоб добути авансу він мусив застати касира, а тому поспішав, ніби йдучи на завод з автобусом.

Коли до нього на зустріч посмі-

вся там, щоб під фейлетона видали карбованців із десяти авансу.

— Добре, а ви ж його напишите сьогодні? Голова ще працює у вас?

Грищенко подумав і собі, що й дійсно „бідна його головонька“ і посміхнувшись відказав:

— Та як часто буде таке траплятись, то може й відмивиться... Я зараз скінчу фейлетона... Ви до мене, товариші?

Товариші на це разом затакали, знову замахали „Вечірньою Мухом“ і обступили стіл. Ментранпаж, обв'язаний хусткою кінці якої, як вушки зайчика, стирчали над копицею збитих волосся, заговорив першим:

— Хух, так це значить ви, Павло Йванович, ми так і думали, але ж скільки я вже клопоту того набрався із-за цієї дурної історії: вхожу до наборної, а складаючи всі аж до кінця життя беруться, але це ще б нічого...

Його перебив складач у синьому халаті і з верстатком в руках:

— Мені за це жінка ось миску з борщем на голові розбила. І на доказ він повернувся до столу мокрою головою.

Ментранпаж хотів продовжувати, але наперед протискаючи низенький, з опуклим животом і блискучою лисиною експедитор. Він, шамкаючи беззубим ротом, поспішно заговорив:

— Та що вам молодим... я ось маю шостий десяток за плечима і двох уже дочок дорослих, а на мене теж пальцями тикають... Іду по вулиці, позаду шушукать, вхожу до експедиції, машиністки чмихають... і це б ще нічого, але сьогодні моя дружина, знаєте, вона у мене строгих правил, не советських, приїздить з дачі, а добрі люди зразу газетку під ніс „дивіться мов, Софія Максимовна, що ваш благовірний в місті виробляє“. Ну з нею, як водиться, істерика... і це б ще нічого, але у мене ось нарядився на оці ячменець, і знову проходу нема: „дивіться, кажуть, як його почастували“. Просто ціле нещастя.

Коли схвилюваний експедитор договорив до точки, Грищенко, який весь час переводив очі з одного на другого, на-

відкриття пам'ятника Т. Г. Шевченка в Полтаві.

на зустріч посміхались які небудь червоні, як ягоди губи, він сердито стріляв очима й думав собі: „Теж, мабуть, про варення думає“.

На головній вулиці, обминаючи молодих (з ласки Теже) дам в коротких спідничках „мужчинам ніколи“, він почув своє прізвище:

— Оце вам, душечка, і той Грищенко, ви гляньте й сліди остались...

Він озирнувся, але дами раптом відвернулись і почали уважно читати на афіші „літнього саду“ про нову оперету „Чарлі“. Грищенко думав про сера Чемберлена і ще більше прискорював ходу, але за де-кілька кроків почулось за спиною знову його ім'я. Тепер вже говорив до дами, якийсь вусатий кооператор із жовтою стрічкою і в черевичках „джімі“.

— А його таки здорово коопернули — он гляньте на костюм...

Грищенко глянув і собі на свої білі штани. Вони всі були забризкані жакливими червоними плямами. Він щиро розсміявся і тут же привітався до знайомого журналіста, який, ідучи назустріч, весело насвистував похоронний марш. Він, кинувши досить зневажливо у відповідь, теж підморгнув на ходу:

— Так, так, Павло Йванович, ма-ладця.

Грищенко з великою насолодою назвав його глистою і з полегкістю перевів дух, аж коли вскочив до редакції.

В кабінеті, навколо редактора, стояло де-кільки чоловіка редакційних і конторських співробітників. Вони розмахували газетками „Вечірня муха“ і жваво про щось сперечались. При його появі раптом всі обернулись і ніби з полегкістю зітхнули. Редактор навіть прищурих одне око й сказав:

— Ну, от ви тепер з ним і рішайте справу, — а потім якось двозначно подивився на нього й додав: — ви хоч би штани перемінили, Павло Йвановичу, а то так з поличним і ходите.

— Та чорт з ними, ніколи, — сідаючи до столу відказав Грищенко: — стільки клопоту, що, най його мама мордує. А ви, Євгене Васильовичу, — звернувся він до редактора, — будь ласка, розпоряді-

кають... Іду по вулиці, позаду шушукаються, вхожу до експедиції, машиністки чмихають... і це б ще нічого, але сьогодні моя дружина, знаєте, вона у мене строгих правил, не соціальних, приїздить з дачі, а добрі люди зразу газетку під нею „дивіться мов, Софія Максимовна, що ваш благовірний в місто виробляє“. Ну з нею, як водиться, істерика... і це б ще нічого, але у мене ось нарядився на оці ячменець, і знову проходу не маю: „дивіться, кажуть, як його почакували“. Просто ціле нещастя.

Коли схвилюваний експедитор договорив до точки, Грищенко, який весь час переводив очі з одного на другого, ні

Урочисте відкриття пам'ятника Т. Г. Шевченка в Полтаві 11 березня 6. р. На трибуні уполнарком-зовнішсправ У.С.Р.Р. тов. Шліхтер (ліворуч) та М. Куліш (праворуч).

взяв у нього із рук газетку і держучи її перед носом, запитав:

І чому справа, товариші, я ні чорта не розумію?

Та це ж ми все про ту дурацьку пригоду. А газета надрукувала імя, а не поставила ім'я. Ну й з того клопіт усім.

Грищенко хутко розгорнув газетку „Вечірня Муха“ і в рубриці „хроніка“ не менш хутко знайшов таку замітку:

Спроба грабунку. Вчора, години біля десятої вечора, на Заславській вулиці, на співробітника газети „Червона Сопілка“ тов. Грищенка...

Що?.. тов. Грищенка?..

...напали двоє бандитів з метою пограбування. Завдяки обходу грабунку не вдавсь.

Грищенко підняв до експедитора очі і зацікавлено запитав:

Іване Івановичу, ви теж, здається, Грищенко?

Ото то ж бо й є.

Метранпаж і двоє складачів поспішили заявити, що й вони теж Грищенко.

Але мене Митром звати, заявив метранпаж, я ще й поклін сьогодні виставлю од своєї нареченої:

А мене Іваном Івановичем,—ніби сперекаючись, заявив до всіх експедитор.

Грищенко—секретар, посміхнувся й сказав:

Ну то й добре Іване Івановичу, розкажіть же, як же це з вами сталося.

Експедитор образився:

Чого ж зі мною? Я не який небудь вертихвіст, а слава богу в мене нічаний. Стидно вам, Павло Івановичу, таке вигадувати: в мене скоро вам рівні будуть.

Грищенко, секретар, знизив плечима й запитав:

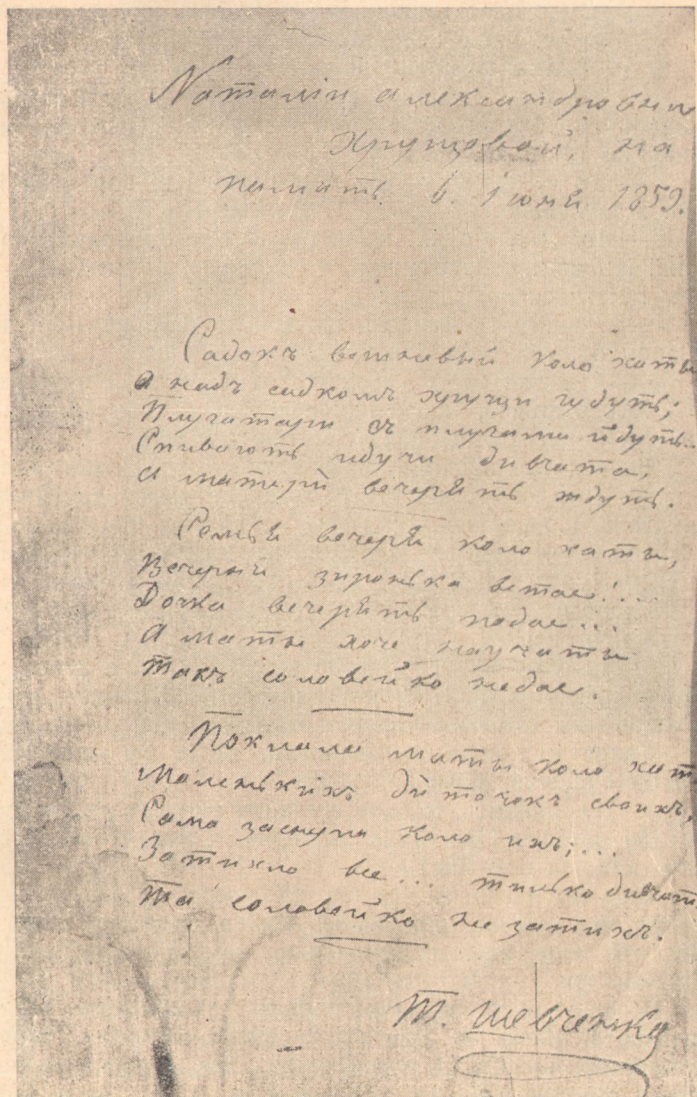
Яке ж діло бандитам до ваших дочок?

А от ви почитайте ще трошки нижче.

Секретар „Червоної Сопілки“ з нудьгою подумав про гірку долю незакінченого фейлітону і взявся знову за „Вечірню Муху“, і там же під новим заголовком:

Визнайтеся Судителю
в суді донна завітти в
вечірню Муху

Визнайтеся Судителю
в суді донна завітти в

Автограф Т. Шевченка, маловідомий варіант.

„Ще про Грищенка“, він прочитав:

„По наведених справках виявилось, що на співробітника газети „Червона Сопілка“ тов. Грищенка ніякі бандити не нападали, а він посварився з двома невідомими громадянами із-за проститутки. Під час сварки невідомі громадяне побили Грищенка“.

Гриценко, секретар, знизив плечима й запитав:

Яке ж діло бандитам до ваших дочок?

А от ви почитайте ще трошки нижче.

Секретар „Червоної Сопілки“ з нудьгою подумав про гірку долю незакінченого фейлітону і взявся знову за „Вечірню Муху“, і там же під новим заголовком:

„Ще про Грищенка“, він прочитав:

„По наведених справах виявилось, що на співробітника газети „Червона Сопілка“ тов. Грищенка ніякі бандити не нападали, а він посварився з двома невідомими громадянами із-за проститутки. Під час сварки невідомі громадяне побили Грищенка“.

Грищенко — секретар поволі підніс очі до товаришів і впіймав на собі їх питливі погляди. Він раптом пригадав, що таким же поглядом і з такою ж газеткою зустріла його й Муся і червоні плями, як на штанах, вкрили йому обличчя.

— Що за ідіотство? — замішано проговорив він і до себе і до них: — хто ж це влопався з вас?

Всі четверо співробітників „Червоної Сопілки“, носители прізвища Грищенко, здивовано вставились на п'ятого Грищенка, який все ще червоний сидів за столом.

Складач нарешті посміхнувся й сказав:

— Товариш секретар, та ви ж сами перед цим принародно сказали, що це з вами трапилось, та й по верхніх штанах видно...

Секретар сердито вставився на метранпажа:

— Ви це навспражки? А чому у вас голова забинтована?

Метранпаж скривився так, ніби секретар почав рвати йому здорового зуба:

— От, їй богу, напасть — проговорив він, — я вже другу ніч не сплю від цього флюсу, а ви ще й глузуйте.

Секретар здивовано знизив плечима й замовк. Мовчали й інші. Із вулиці в розчинені вікна впереміж з деренчанням джок і кляксонів, почулись рішучі голоси хлоп'яків: „Вечірня Муха“... цікаві новини... напад Грищенка на проститутку“...

Всі, хто був біля столу, втягли голову в плечі, ніби чекаючи, що за цим розірветься бомба. Потім заговорили один з-перед одного:

— Це ж ганьба, товариші. Можна сказати, марашка на місці чести.

— Треба ж указати ініціали, або признатись кому небудь... За віщо ж інших підводити?

Від хвилювання всі розбіглись по кутках і, як справжні шпигуни, з-під лобу зиркали один на одного.

Складач з обитою борщем спиною уставившись у підлогу, на решті сказав:

Маленький мати...
Річ засну...
Затимно все...
Міа...
М. Шевченка

Автограф Т. Шевченка, маловідомий варіант.

Автограф Т. Шевченка.

— А що, як ми напишемо до газети, що ми от всі... не ми.
— Нуда, що в нас зовсім другі імена.
— Та там товариші ніяких імен немає.
— Ну так, товаришу секретаре,—звернувся другий складач, напишіть хоч про мене, що я партійний і номер мого партквитка такий-то.

— Та ні про яку там партійність і ні про який номер там не згадується.

— Ну так, що я... не штовхайтесь, товариші, що я партійний і ніяких проституток не потрібую, розумієте...

Решта схвилювалась:

— А чому ти думаєш, що ми потребуємо, проституток: ми наоборот, теж робочі й крест'яне...

— А я вже состою в браке от 17 юня 21 года за № 1125... Хтось згадав, що в накладні ще є двоє Грищенків. Один з них комсомолец, а другий теж молодик.

Експедитор з цього зрадів і метушливо забігав по кімнаті:
— Так чого ж ви мовчите,—зарепетував Іван Іванович—ясно, як день, що це був комсомолец, хіба їх чому вчать?

Складач, який не потребував проституток, окрисився:

— Ну, ви, товаришу, не той... закликаю вас до порядку.

Експедитор злякано втяг лису голову в широкі плечі і винувато проговорив:

— Та хіба я що, у мене теж, як би не дочки, то могли бути комсомольці. І нема тут нічого образливого, що молодому скорше ніж старому захочеться... бути комсомольцем.

Секретар глянув на годинника, потім на недописаний фейлетон і рішуче заявив:

— Ну, значить, ідіть й шукайте винуватого, а мені ніколи.

Всі четверо Грищенків, залишивши п'ятого за столом, черідкою вийшли з кабінету.

Каса мусилась закритись за чверть години. Грищенко—секретар, знаючи, що Мусю можна буде переконати в своїй чистоті лише авансом, кинув знову на фейлетона перо й подався до контори.

Повернувшись назад до кабінету з червінцем у кешені і з щасливою міною на обличчі, Грищенко-секретар, знову застав у кабінеті Грищенка експедитора. Він нервово ходив по кімнаті і обережно мацав свій ячмінець на оці. Забачивши секретаря експедитор, ніби аж зрадів:

— Павло Івановичу.

— Ага, що, дізнались?

— Та оббігав усе видавництво, а таки добився.

— Ну й хто?

— Та це ж виходить, що ви...

— Що, я?

стану, так у неї щоб усе на п'ять було і мораль, і надія... хі-хі-хі... Ну, так, Павло Івановичу, де ж ягоди?

— Немає!

— Як немає?

— Скільки ви заплатили за них?

— Та не в гроші справа... там всього десять карбованців, але ж жінка.

Грищенко—секретар дістав з кешені авансом добутого віncia, положив на стіл і голосом повним щирого трагізму крикнув:

— Товаришу, забирайте червінця й зачиніть за собою двері. Через ваших проституток та через ваші ягоди...

Але експедитор не дав закінчити фрази. Він пильно поглянув у вічі секретаря, ушпигнув себе за посивілі булі на чолі, хитро підморгнувши, прошипів:

— Павло Івановичу, Цс-с, не хвилюйтесь. Мені грошей треба... честь важніше... Ви голубчику, заберіть назад свій червінця і зробіть за це нам малесеньку послугу... я це ради себе, мені що, я людина вже в літах, ну, а вам треба написати до „Вечірньої Мухи“ коротеньку замітку, що мов у хроніці була помилка,—що мов трапилось це не з Грищенком, розумієте,—не з Грищенком, а з Тищенком.. Цим ми ніколи зла не зробимо, бо Тищенка у нас і зовсім немає, а комсомольця визволемо, бо що це його грішок, я в тому зацікавлений... ну, та воно ще підросте, воно ще виправиться...

Грищенко-секретар, потер собі лоба, бо в голові його закручувалась якась нова думка, пильно глянув на ячмінець на чолі Грищенка-експедитора на його одвислі вогкі губи і несподівано вирішив.

— Гаразд, Іване Івановичу, за ягоди ви вже вибачте, трапилась помилка, замітку я напишу зараз, а гроші заберіть.

Іван Іванович хутко сунув собі червінця до кешені і цілком задоволений собою вийшов із кабінету.

Лише сховалась за дверима його спітніла лисина, Грищенко-секретар, на редакційному бланкові переконано написав:

„ДО ІНЦИДЕНТУ З ТОВ. ГРИЩЕНКОМ

Серед співробітників газети „Червона Сопілка“ є один чоловік з прізвищем Грищенка, а тому сповіщаємо, що за проститутку прийняв на себе лише один Грищенко, а сам експедитор Іван Іванович“.

Коли замітка була вложена до конверту, старий годинник ніби потривожений за кінчик маятника мухами, несподівано чхнув тричі підряд, хрякнув і замовк. Грищенко злякано кинув на лисий циферблат, потім глянув на місце, де лежав його аванс і з невимовною нудьгою вставився на залапані двері.

скорше ніж старому захочеться... бути комсомольцем.

Секретар глянув на годинника, потім на недописаний фейлетон і рішуче заявив:

— Ну, значить, ідіть й шукайте винуватого, а мені ніколи.

Всі четверо Грищенків, залишивши п'ятого за столом, черідкою вийшли з кабінету.

Каса мусилась закритись за чверть години. Грищенко—секретар, знаючи, що Мусю можна буде переконати в своїй чистоті лише авансом, кинув знову на фейлетона перо й подався до контори.

Повернувшись назад до кабінету з червінцем у кешені і з щасливою міною на обличчі, Грищенко-секретар, знову застав у кабінеті Грищенка експедитора. Він нервово ходив по кімнаті і обережно мацав свій ячмінець на оці. Забачивши секретаря експедитор, ніби аж зрадів:

— Павло Йзановичу.

— Ага, що, дізнались?

— Та обб'ігав усе видавництво, а таки добився.

--- Ну й хто?

— Та це ж виходить, що ви...

— Що, я?

— Та ви ж...

— Та що, я?

— Забрали ягоди.

— Які ягоди?

— Мої ягоди. Я, розумієте, купив для своєї Софочки скриньку ягідок для наливки, і сказав йому, дуракові, щоб до контори прислав, а він їх сюди..

Секретар закам'янів у позі молодого поета, що на естраді забув свої вірші й также убійче мовчав.

— А бігаю, бігаю—радісно провадив експедитор,—от думаю халепа на мою голову, там одна неприємність, а тут друга. Та Софочка ж мені горлянку вирве, коли я приїду без ягід. Секретар все ще красномовно мовчав, а експедитор, тупаючи, коротенькими ногами й задобряючи смішком, сипав як із мішка:

— Ви, Павло Йванович, там мабуть і досі цілуєтесь із своєю, ну звісно—новий побут: ні горшків, ні мисок, а в мене по старинці все... Софочка строгих правил: з духовного

Грищенко-секретар, потер собі лоба, бо в голові запрацювала якась нова думка, пильно глянув на ячмінець Грищенка-експедитора на його одвислі вогкі губи і несподівано вирішив.

— Гаразд, Іване Івановичу, за ягоди ви вже вибачтеся, трапилась помилка, замітку я напишу зараз, а гроші за...

Іван Йванович хутко сунув собі червінець до кешені і щиро задоволений собою вийшов із кабінету.

Лише сховалась за дверима його спітніла лисина, Грищенко-секретар, на редакційному бланкові переконано написав:

„ДО ІНЦИДЕНТУ З ТОВ. ГРИЩЕНКОМ

Серед співробітників газети „Червона Сопілка“ є чоловік з прізвищем Грищенка, а тому сповіщаємо, що за проститутку прийняв на себе лише один Грищенко, а сам експедитор Іван Йванович“.

Коли замітка була вложена до конверту, старий годинник ніби потривожений за кінчик маятника мухами, несподівано чхнув тричі підряд, хрякнув і замовк. Грищенко злякано кинув на лисий циферблат, потім глянув на місце, де його аванс і з невимовною нудьгою вставився на залапані в яких зараз мусила з'явитись його Муся.

Липень 1925. Харків.

Петро Павлюк

Фот. М. Т. Гончаренко, з Фугтирки.

Вибори до Сільради. Слобода Котельва на Полтавщині.

СУД НАД УБИВЦЯМИ Д-ра КАРАВАЄВА

Вітздна сесія Найвищого суду УСРР ухвалила свій остаточний присуд над убивцями д-ра Караваєва. В Катеринославі, де відбулося вбивство, цей суд, зосередивши всю увагу радянського суспільства на цьому процесі.

* * *

Д-р Караваєв — член державної думи фракції трудовиків, був відомий в Катеринославі, але й усій колишній Росії трудівник — суспільник.

Його голос все частіше й частіше викривав ганебні вчинки царського уряду, царських катів — наймитів, в добу найжорстокішої реакції, коли навіть ностро революційне, ліберальне слово, переслідувалося мечем.

Найчастіше, що д-р Караваєв був „більмом на оці“ в царського уряду та реакційних організацій, що цей уряд підтримували. І „Союз руського народу“ вирішає усунути д-ра — суспільника з свого погромного ряду.

А березні 1908 р. прогухали ганебні постріли убивць д-ра Караваєва в Катеринославі. Його було вбито на квартирі під час прийому хворих. Ці постріли викликали гнів передової тодішньої суспільності, ні запити в державній думі, ні безумовні факти, що викривали вбивць, не допомогли. Царська влада уперто „ховала кінці у воду“, уперто покривала убивць. Зважаючи на те, що убивці були впізнані, царська прокуратура з надзвичайним цинізмом надіслала справу на припинення, за не виявленням злочинців. Намагалася всіма — засобами зробити з цього ганебного вчинка „звичайне вбивство“.

І тільки через 18 років, на 9-й роковині жовтневої Революції, пролетарська влада викрила всю справу й відала злочинців під суд Найвищого пролетарського суду.

* * *

Їх чотирі на лаві підсудних. Балабанів, Шелестів, Шальде та Щеконенко.

Два останніх — фактичні виконавці вбивства, що за 30000 карб. продали свою совість погромщикам Дубровину та „іже подобним“ ватажкам.

Прокурор т. Ахматов.

чорної сотні з гучною назвою „Союз руського народу“.

Їх чотирі...

Це рештки тої ганебної, на весь світ запламованої організації, що не відмовлялися від будь-якого заходу аби повалити грізну „гідру революції“.

* * *

Вітздна сесія Найвищого суду УСРР за головуванням т. Шаргея при прокурорі т. Ахматові, засудила двох фактичних виконавців вбивства — Шальдо та Щеконенко — до вищої міри соціального захисту — розстрілу; Шелестова до 10-ти річного позбавлення волі; Балабанова на 4-и рок, але беручи на увагу його похилий вік кара йому зменшена до 1-го року з зарахованням.

Прокурор т. Ахматов.

чорної сотні з гучною назвою „Союз руського народу“.

Їх чотири...

Це рештки тої ганебної, на весь світ заплямованої організації, що не відмовлялися від будь-якого заходу аби повалити грізну „гідру революції“.

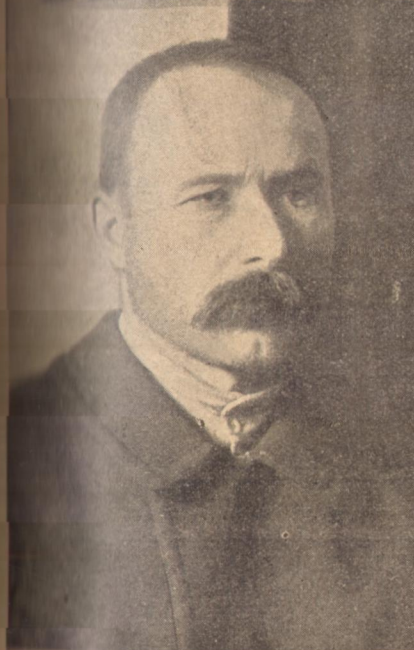
* * *

Вийздна сесія Найвищого суду УСРР за головуванням т. Шаргея при прокурорі т. Ахматові, засудила двох фактичних виконавців убивства—Шальде та Щеконенко—до вищої міри соціального захисту—рострілу; Шелестова до 10-ти річного позбавлення волі; Балабанова на 4-и рок, але беручи на увагу його похилий вік кара йому зменшена до 1-го року з зарахованням попереднього ув'язання. Сім'ї засуджених звернулись до ВУЦВК'у з проханням про помилування.

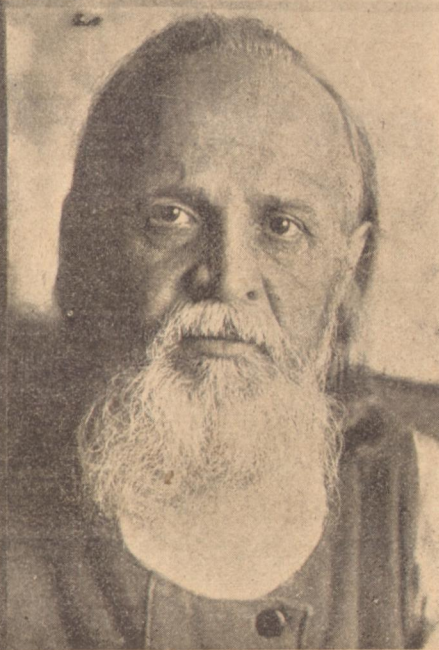
ВУЦВК виконня присуду припинив.

Мак Берн.

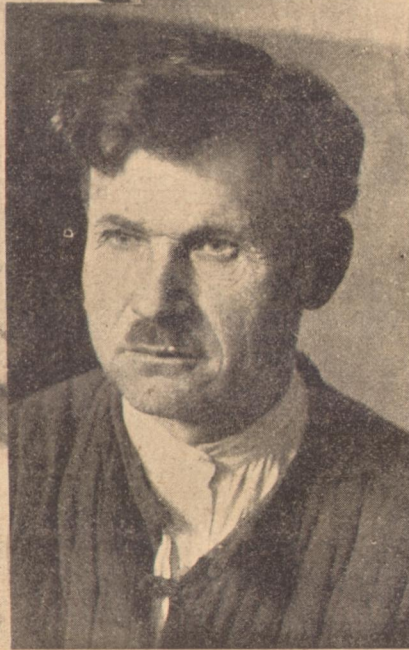
Лава підсудних. Спереду—оборонці.

Шальде.

Балабанов.

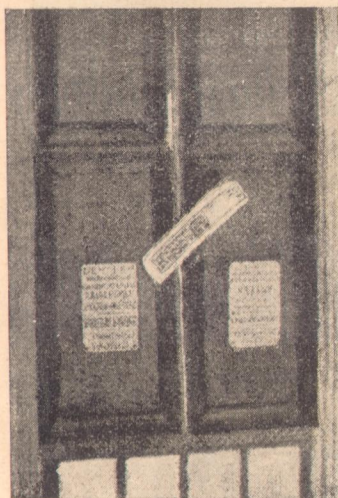

Щеконенко.

Шелестів.

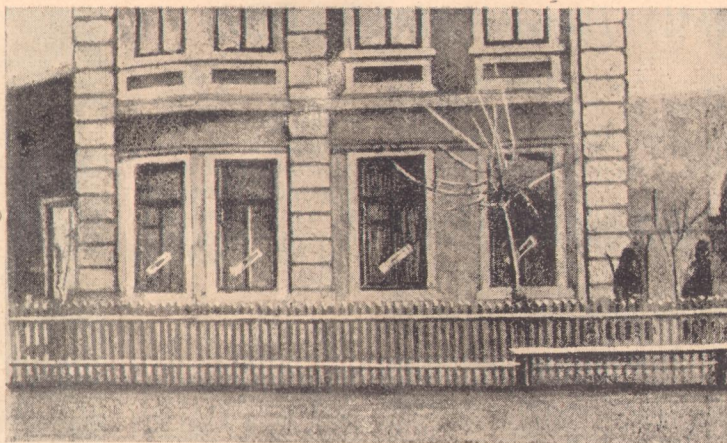
Відкриття профсоюзів

Двері будинку працюючих перед тим як з них було знято печаті.

Чжан-Цзо-Лін'овська влада у Харбіні закрила профсоюзи вздовж Східньо Хінської залізниці і заарештувала керівників профруху та відповідальних радянських службовців Східньо-Хінської залізниці. Після ноти НКЗС та ноти нашого посла у Хіні тов. Карахана центральному хінському уряду та Чжан-Цзо-Ліну останній примушений був зробити розпорядження аби було відкрито профсоюзи і звільнено заарештованих.

Всіх заарештованих було викликано в перший участок поліції, де їм помішник пристава першого участку хінської національності заявив, що на підставі розпоряджень з Мукдену всі союзи можуть бути відкритими і продовжувати свою роботу. Поліція здала представникам профсоюзів всі документи, що їх було забрано

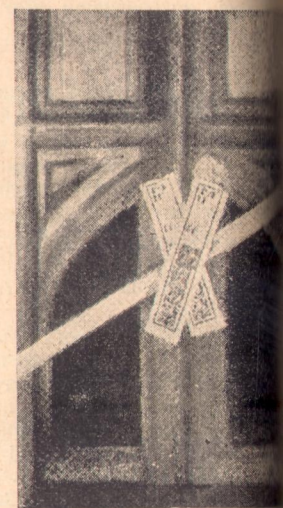

Будинок союзів під час його закриття.

під час трусів та закриття союзів. У вечорі того ж дня було знято печаті з помешкань союзів. Профробітники вітали відкриття профсоюзів співом Інтернаціоналу. Тоді ж було знято печаті з помешкання першої Харбінської робочої поліклініки та дитячої консультації „Краплини молока ім. Д-ра Сцина“. Поліклініку та консультацію теж було закрито під закриття профсоюзів.

На знімках представлено: 1) загальний вигляд дома со під час його закриття з печатями на дверях і з міцним нарізанням поліції. 2) двері будинку трудящих перед тим як з них знято печаті. 3) Двері робітничої поліклініки та аптеки зняттям печаті.

на східно-хінськ залізниц

Двері робітничої поліклініки та аптеки Запечатані.

ТУНЕЛЬ РОВА БІЛЯ МАРСЕЛЯ.

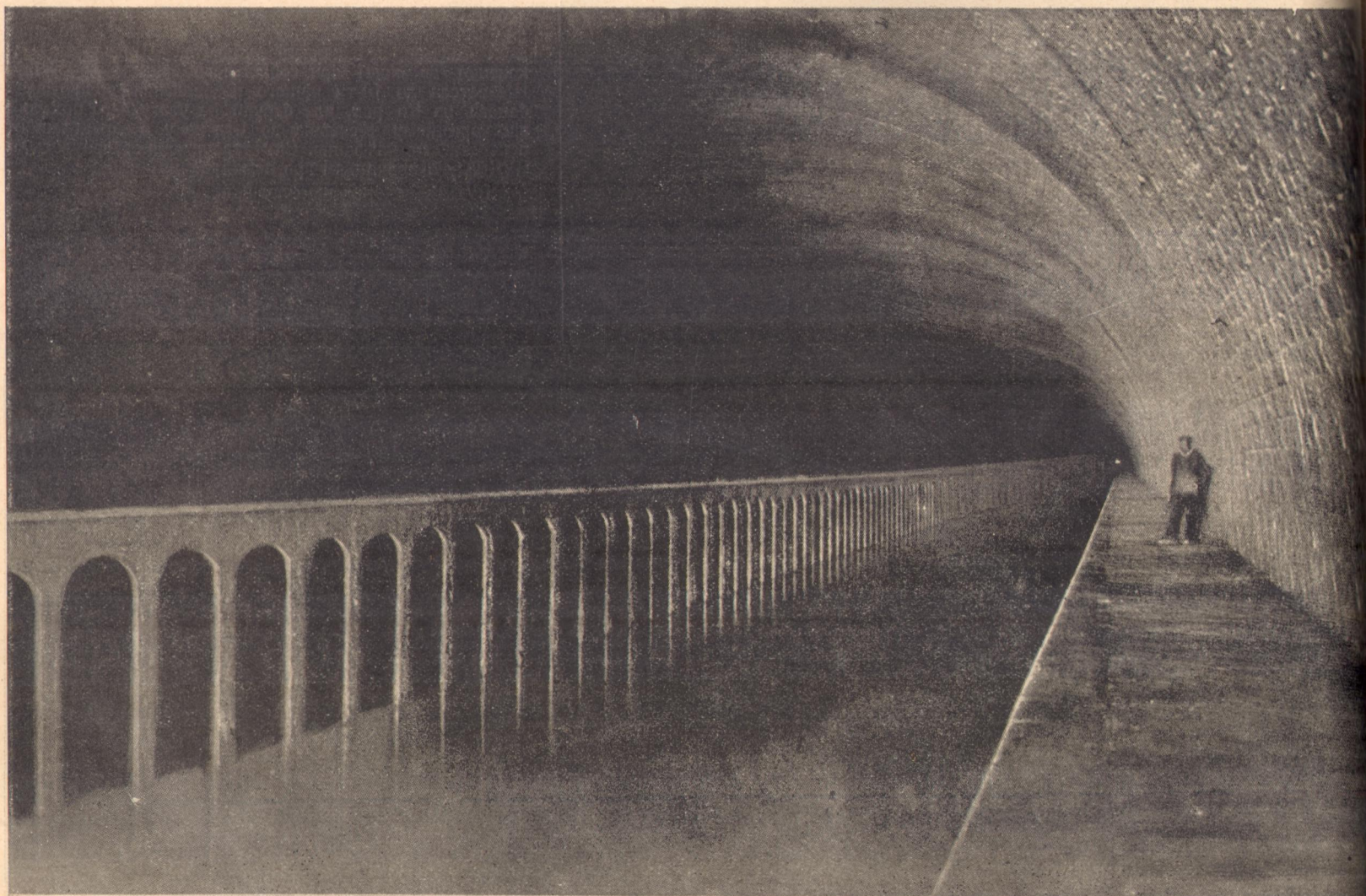
у Хін Цзо-Ліну останній примушений був зробити розпорядження аби було відкрито профсоюзи і звільнено заарештованих.

Всіх заарештованих було викликано в перший участок поліції, де їм помішник пристава першого участку хінської національності заявив, що на підставі розпоряджень з Мукдену всі союзи можуть бути відкритими і продовжувати свою роботу. Поліція здала представникам профсоюзів всі документи, що їх було забрано

клініки та дитячої консультації „Крайини молока ім. Драцина“. Поліклініку та консультацію теж було закрито під закриття профсоюзів.

На знімках представлено: 1) загальний вигляд дома під час його закриття з печатами на дверях і з міцним на поліції. 2) двері будинку трудящих перед тим як них знято печаті. 3) Двері робітничої поліклініки та аптеки зняттям печаті.

ТУНЕЛЬ РОВА БІЛЯ МАРСЕЛЯ.

27 червня відбудеться офіційне відкриття морського тунелю біля Рова між Марсельським каналом та Роною. Цей тунель проходить до моря під ським масивом Нерт. Тут знято тунель на 7-му кілометрі з південного входу на рівні моря коли в нього пущено воду.

Відкриття Франко-Радянської фінансової конференції в Парижі

По середині — т. Раковський; поруч — Бріан; далі де-Монзі.

КОМЕДІЯ ЛІГИ НАЦІЙ

8-го березня в Швейцарії, в Женеві відкрилася надзвичайна сесія Ради Ліги Націй. На сесії присутні представники Англії, Франції, Італії, Японії, Німеччини, Бразилії, Польщі й инш.

Сесія розглядала справу про вступ Німеччини до Ліги Націй і про надання їй голосу в Раді.

У зв'язку з цим Польща виставила вимогу, щоб їй теж було дано місце в Раді. Франція намагалася обмежити спробу Німеччини вплинути на Лігу. З цього боку Франція зустріла підтримку з боку Бразилії, що домогалася місця в Раді. В наслідку вся ця комедія скінчилася тим, що нікому місця в Раді не дали й справу цю відклали до осені.

Урочисте засідання Ліги Націй

Бріан

Цейому світу відомий діяч „мирної“ політики.

Чемберлен.

КОМЕДІЯ ЛІГИ НАЦІЙ

8-го березня в Швейцарії, в Женеві відкрилася надзвичайна сесія Ради Ліги Націй. На сесії присутні представники Англії, Франції, Італії, Японії, Німеччини, Бразилії, Польщі й инш.

Сесія розглядала справу про вступ Німеччини до Ліги Націй і про надання їй голосу в Раді.

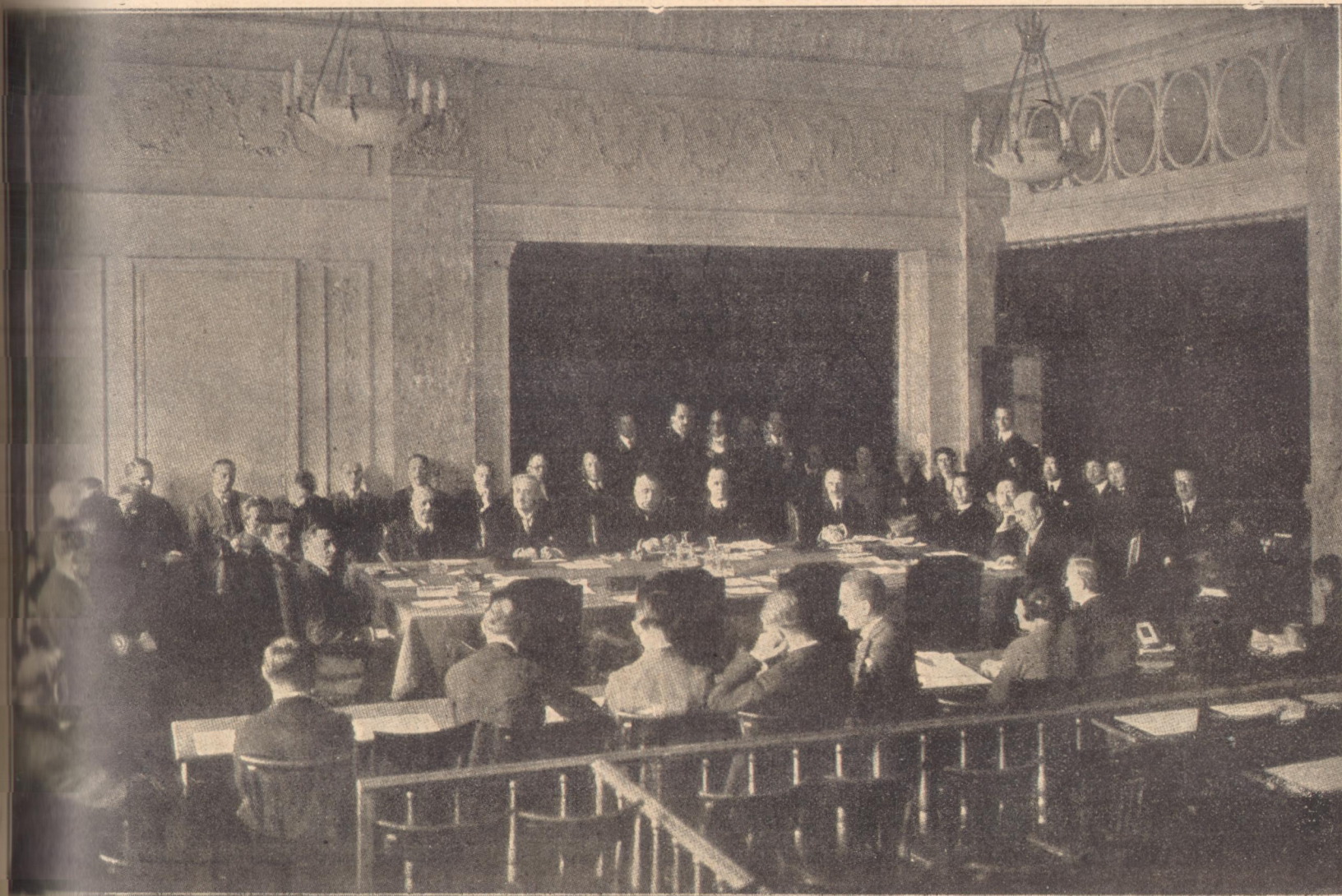
У зв'язку з цим Польща виставила вимогу, щоб їй і теж було дано місце в Раді. Франція намагалася обмежити спробу Німеччини вплинути на Лігу. З цього боку Франція зустріла підтримку з боку Бразилії, що домогалася місця в Раді. В наслідку вся ця комедія скінчилася тим, що нікому місця в Раді не дали й справу цю відклали до осені.

Бріан

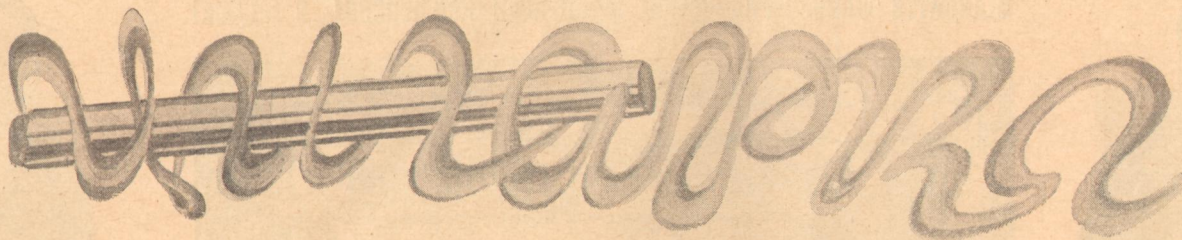
Всьому світу відомий діяч „мир-
ної“ політики.

Урочисте засідання Ліги Націй

Чемберлен.

Н а р и с

О. Гала

Любитель «Посольських».

Крізь тютюновий дим.

Задумливо витягаєте недоторкано свіженьку цигарку, стукнете об кришку муштуком і впиваєтеся пахучим отрутним димом.

З насолодою пускаєте кільця сизого диму, що розмружується поволі і застилає хату прозорим серпанком.

Може ви уперто пригадуєте в кого б ще сьогодні взяти, трохи; в борг грошей може рішаєте якусь надзвичайну життєву проблему.

З насолодою втягуючи п'янючий тютюновий дим—ви думаете про що завгодно—і про надзвичайні фантастичні ласки фортуни і про щоденні дрібні турботи...

Цигарка майже завжди, є свідок і учасник величних винаходів і досягнень людського генія, досягнень творців.

Звичайний недокурок—скільки він инколи може розповісти про якесь найганебніше, найстрашніше злочинство.

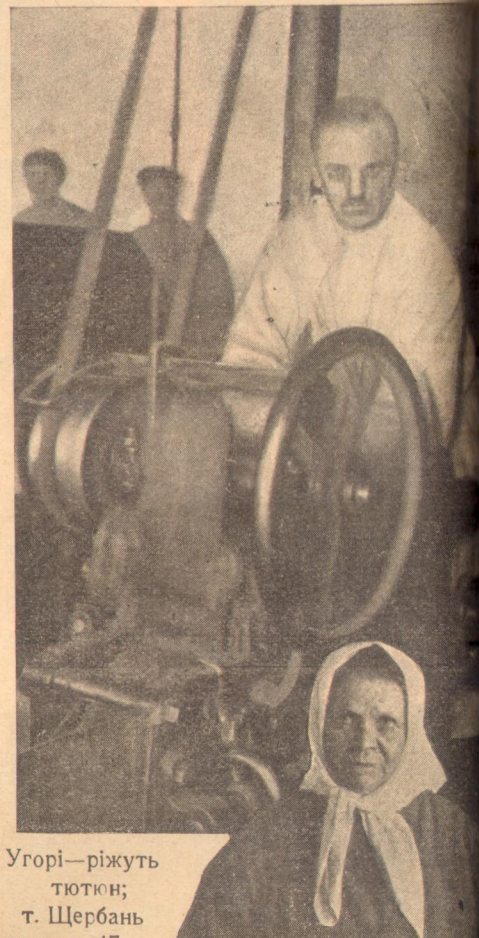
Німий учасник людських трагедій, трагедій, що кінчаються там, де обривається нитка життя... Життя догорає, мов цигарка і цигарка залишається єдиним свідком трагічного кінця...

І ви теж запалюєте цигарку, гризете муштук задумливо, або нервово захлинаєтеся димом, але навіть у хвилини байдужої бездіяльності, у вашій у голові точаться якісь думки... І біжать повільно найрізніші думки, лише про одно у вас ніколи не з'являється думки—це про саму оцю цигарку...

Дуже рідко коли подумаєш—як і де зроблено так чисто прекрасно одна в одну оці „посольські“, або „нансен“.

П'ять мільйонів цигарок, двісті пудів тютюну в день.

Ви, мабуть, теж над цим не замислювалися. І вам ніколи, мабуть, не спало на думку, що

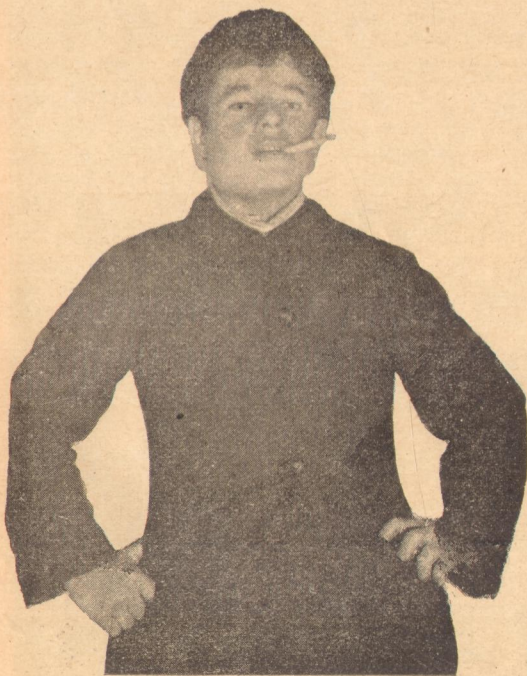
Угорі—ріжуть тютюн;

т. Щербань працює 47 р

Любитель «Посольських».

Прихильник «Жовтневих».

Цей позбавлений усякого тютюнового патріотизму. Палить все, навіть «бички».

Цигарка майже завжди, є свідок і учасник великих винаходів і досягнень людського генія, досягнень творців.

Звичайний недокурочок—скільки він інколи може розповісти про якесь найганебніше, найстрашніше злочинство.

Німий учасник людських трагедій, трагедій, що кінчаються там, де обривається нитка життя... Життя догорає, мов цигарка і цигарка залишається єдиним свідком трагічного кінця...

І ви теж запалюєте цигарку, гризете муштук задумливо, або нервово захлинаєтеся димом, але навіть у хвилини байдужої бездіяльності, у вашій у голові точаться якісь думки... І біжать повільно найрізніші думки, лише про одно у вас ніколи не з'являється думки—це про саму оцю цигарку...

Дуже рідко коли подумаєш—як і де зроблено так чисто прекрасно одна в одну оці „посольські“, або „нансен“.

П'ять мільйонів цигарок, двісті пудів тютюну в день.

Ви, мабуть, теж над цим не замислювалися. І вам ніколи, мабуть, не спадало на думку, що ось одна якась фабрика, що випускає приміром оці пахучі „посольські“, викладає на ринок п'ять мільйонів штук цигарок у день. Себо в день одна фабрика подає куріям двісті пудів тютюну.

І це ж одна фабрика!...

П'ять мільйонів цигарок! Це ж коли взяти середню довжину цигарки, так можна, клавши їх одна до одної протягти стежку на двісті шістьдесят верст... Оце стільки випускає в день цигарок одна фабрика. А ще інші не менше.

Але цих цигарок... не вистачає...

Хоча цілу добу, на дві зміни гудуть машини на фабриці.

З далекої Кубані, і з долин квітчастих синіх Криму приїхав добре складений і зашитий тютюн, в листах. Там він напився світла, всмоктав сонця і приїхав на фабрику, в сортировочний відділ у сухі склепи.

На шостій державній фабриці, є Олександровна, так товаришку Щербань звуть всі робітники. Навіть не всі й прізвище її знають.

Олександровна вже 47 років працює біля тютюну... З десяти років на фабриці—зараз добренькі очі, повільна хода, хазайновитий погляд усюди.

Вона завідує сортировкою. Отож під її орудою тютюн водою поливають і потім кілька десятків робітниць, хутко переминають у руках лист тютюновий, сортирують його по якості.

Руки хутко шарудять листом, їдкий пил дере в горлянку.

Мабуть ніхто з куріїв і недогадається, що то Олександровна й рецепти на різні цигарки складає.

Вже вона знає якого тютюну скільки покласти, щоб вийшло «Espero» або „посольські“, та щоб смачніші вони були.

Але мушу сказати любителям добрих цигарок, що фабрика на них дуже мало заробляє. Найголовніші цигарки, що дійсно багато розходяться, це як раз дешеві сорти „Змичка“, „Село“, „Ой-ра“ та інші. Один з робітників мені сказав що:

Угорі—ріжуть тютюн;

т. Щербань працює 47 р.

Унизу—машини викидає за секунду 3 гильзи.

Коли „Змичок“ не буде, товар не піде, бо 70% продукції це дешеві цигарки.

Вони ж, між иншим, просто любителі таких дешевих цигарок. Чимось вони їм подобаються. Та найголовніший покупець цих „Змичок“ це — мої руки, та пересічний службовець...

Але я ж хотів показати вам, як зроблено ту цигарку, яку ви зараз палите з такою насолодою.

Ось, погляньте, вже сортирований тютюн попадає в різку, в крошильну машину.

Гудуть під ряд з десятків машин. Робітник спокійно підсовує з безладної купи тютюнові листя в пашу, там їх спресовують і клацають без перерви машини. Клацають гнівно і відгризають тоненькі ниточки тютюнові.

Легенький, кришений тютюн готовий для набивки цигарок, пневматично, швидко женуть по трубах у набивочний відділ.

Чарівна машина.

Дивно стоїш зачарований і німий від здивування. Машина не відчуває твоє здивування вона спокійно ворухить своїми крицевими м'язами і швидко робить свою роботу.

Розмотуються поволі смуги паперу — тонкого і товстого муштучного.. І ось дивись — тоненькими мідними пальчиками скопило ніжний папірець, враз зшило його прекрасним ледве помітним швом, перекинуло в інші пальчики — надрукує штамп фабрики і на ваших очах вилітає рівна, чистенька нігде не зімнята гільза.

Це робиться враз, без малесенької затримки, і ніколи гільза не виходить понівеченою.

На ваших очах, за хвилину виростає гора гільз. Бо ж машина тричі стукнувши гонить одну за одною гільзи... В кожну секунду ви маєте три гільзи, кожну хвилину ви маєте... кожну годину ви маєте... А за час своєї роботи, робітниця виганяє шістьдесят, шістьдесят п'ять тисяч гільз.

Стоїть за станком така Марійка, наспівує трохи в такт руху маховика і ніж-

Цигарка.

Так би, мабуть, годину й більше стояв дивився, як чорнява дівчинка тов. Генкина хапає руками зразу кілька сот цигарок з машини одним рухом править їх і вставляє в шухляду... Пильно слідкує за машиною.

Але соромно ж стояти увесь час.

На ваших очах цідиться з-під машини потік цигарок. З одного боку струмить струмок тонкий тютюну, його подають невидні руки механізму. З гори падає гільза. Якись невидні лапки зводять уміст — один рух і вилітає цигарка і на ваших очах виростає купка свіжих „Змичок“, „Посольських“ і хочеться взяти одну, запалити, перевірити, що дійсно це для нас зроблено нові десятки тисяч грам отрути.

Але нам вже хочеться оглянути, як уміють працювати й руки робітниць. Ми підемо в укладочний відділ.

Тут із тисяч цигарок зростає гора накладених коробків. Тут кожна робітниця вкладає за час своєї праці півтори сотні тисяч штук... п'ятьсот штук за хвилину.

Вона навіть не погляне на вас — немає часу. Або коли обернеться і заговорить, однаково руки працюють самі. Руки не помиляються ніколи. Права рука захоплює точно двадцять п'ять штук „Мозаїки“ — ліва допомогла вкласти і коробка готова. Рука права працює механічно, але вона ніколи не візьме цигарок ні більше, ні менше ніж треба.

Така вже тренівка.

Ще далі бандерольний відділ, ще механічний і ремонтний.

В ремонтному працює жінка слюсар. Завідатель гордо заявив, що це буде прекрасний робітник. Вже й зараз не кожного з молодих слюсарів можна порівняти з нею.

Ми зайшли і дивилися, як вона ловко свердлила дірку в шматкові заліза... Не хочеться покидати фабрики.. Гуде, б'ється гул, шумлять машини... Закурюєш цигарку, озирнешся і згадаєш, що оці кілька сотень робіт-

Хутко працюють руки і виростають гори коробків «Нансен» та «Змичок».

Жінка—слюсар.

...на фабриці... на ваших
оках вилітає рівна, чис-
тенька гільза не зімнята
гільза.

Це робиться враз, без
малесенької затримки, і ні-
коли гільза не виходить по-
нівченою.

На ваших очах, за хви-
лину виростає гора гільз.
Бо ж машина тричі стук-
нувши гонить одну за одною
гільзи... В кожну секунду
ви маєте три гільзи, кожну
хвилину ви маєте... кожну
годину ви маєте... А за час
своєї роботи, робітниця ви-
ганяє шістьдесят, шість-
десят п'ять тисяч гільз.

Стоїть за станком така
Марійка, наспівує трохи в
такт руху маховиків і ніж-
ному шелестові тонкого па-
перу, що його гризуть тонкі
зубки ножів і хватають
ніжні пальчики.

...ми підємо в укладочний
відділ.
Тут із тисяч цигарок
зростає гора накладених
коробків. Тут кожна робіт-
ниця вкладає за час своєї
праці півтори сотні тисяч
штук... п'ятьсот штук за
хвилину.

Вона навіть не погляне на вас—немає часу. Або коли обернеться і заговорить, однаково руки працюють сами. Руки не помиляються ніколи. Права рука захоплює точно двадцять п'ять штук „Мозаїки“—ліва допо-
могла вкласти і коробка готова. Рука права працює механічно, але вона ніколи не візьме цигарок ні більше, ні менше ніж треба.

Така вже тренівка.

Ще далі бандерольний відділ, ще механічний і ремонтний.
В ремонтному працює жінка слюсар. Завідатель гордо заявив, що це буде прекрасний робітник. Вже й зараз не кожного з молодих слюсарів можна порівняти з нею.

Ми зайшли і дивилися, як вона ловко свердлила дірку в шматкові заліза...
Не хочеться покидати фабрики.. Гуде, б'ється гул, шумлять машини...
Закурюєш цигарку, озирнешся і згадаєш, що оці кілька сотень робіт-
ників, і оці машини готують отруту для твоїх легенів і для легенів багатьох
тисяч інших людей... Всю оцю бурхливу працю ми випускаємо з димом
в повітря і викидаємо недокурками на панель...

Згадаєш... і глибше захлинешся п'яничим димом.

ДАЙОШ ДНІПРО!

Віраю сонця!.. Над степами
Повні прапори летять!..
Віраю підсовами в цимбали
Пуданий кінь. Іржать, свистять

Вітри і бурі на просторах
Невад зелених і полів!..
Нема перепони на прогонах,
Нема перепони їм!..

Віраю полі!.. Синь крилата
Повні наметах вгорі.
Віраю бризкають у шати
Віри, віри у далечинь!..

Туманять хмари над ланами
У полі в плузі коні ржуть,
Віра вітер в хмари із огнями
І в громом блискавки мигнуть!..

Віраю стіхія на Україні,
Віраю вір.. Дніпро не спить:
Віраю хвилю забурхляє
Віраю скажений, мчить!

То бик реве, о беріг б'ється
Кружля граніт,—сердитий він!
Дніпро, Дніпро!.. Даремно ллеться
Вода твоя, даремно ти

Віками котишся до моря
У Чорний Чан вливаєш плин!..
О, зануздаєм ми! Сваволя
Твоя розсіється, мов дим!..

Електро-станції в хорали
Твій біг в електро перетчуть!..
Дніпро могутній, мов отари,
Ти будеш йти, куди женуть!..

Країнам Рад потрібна сила
Твоя енергія, твій біг,
Щоб індустрія міць скромсила
Твою бо гордість і твій сміх.

Щоб ти в динами розіллявся
Поплив в Донбас, Катернослав,
А не безумно в хвилях мчався
Кудись до моря на привал!..

Поет Шевченко і Тичина
Пісні складали про Дніпро,
Він в них:—славута, то дівчина,
То степ і ліс, і маєстро!

Він „романтично“ в них у хвилях
Тече Дніпро.. Пливе кудись...
А байдаки плывуть невпинно
Все запоріжці! Козаки!..

Поет Шевченко, і Тичина,
Не та доба тепер у нас!
Не та проклятая руїна,
А міць крицева роб-сель мас!

Вкраїно Рад... Ми йдем в майбутне
В машинах з іскрами огнів,
Стихія буйну завоюєм
В станки загоним, у ремні!..

Ми не романтики — робочі!
Тверда рука у нас і зір,
І що захочемо доскочим
Без „романтичних“ мрій!

Дайош Дніпро! Дніпро дайош!
Наш лозунг й путь Комун...
І не „плужанське чересло“,
А тракторів табун!..

Машини всюди на ріллі,
В заводі, шахтах, на шляхах!..
Щоб міць стихійну у німі
Втиснуть залізни провoda!

Щоб край зацвів, шумів, загув
Ритмічним тахканням машин,
Щоб лиш гудків симфоній гук
І вверх спіралив дим!..

Дайош Дніпро! Дніпро дайош!
Наш лозунг й путь Комун
І не „плужанське чересло“,
А тракторів табун!

Грицько Коляда.